

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCA 11. SZ
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

TARTALOM:

Önálló eredeti czikkekk:	
A kassai gazdakongresszus. (é)	445
Háromszékvármegye hitelviszonyai, különös tekintettel a földhitelre. I. Dr. Bodor Tivadar.	446
Gép és terménykiállítás. Cs. L.	447
A termések fokozásának eszközei. Karoly Rész.	448
Kisebbszakközlemények 449	
Irodalmi szemle:	
Könyvszemle. (éb), (=)	449
Kormányintézkedések 450	
Vegyes közlemények 450	
Közgazdaság, üzlet, forgalom:	
A kereskedők kongresszusa. -r.	451
Hirdetések	

A kassai gazdakongresszus.

(é.) Nem követtük nyomon annak idején azokat a cselekedeteket, eseményeket és mulasztásokat, melyek a magyar középosztály romlására hatottak, nem vettük észre, hogy ez a szokás, vagy ez a tulajdonság vészhozó, hogy ez a mulasztás, ennek, vagy amannak elhanyagolása káros. Nem vettük mindezeket észre akkor vagy nem hangoztattuk észleléseinket s ma már ezeknek a behatásoknak eredményével állunk szemben: a közép birtokos osztály pusztulásával, a magyar városi középosztály elerőtlenedésével. Akkor a helyi bajokat könnyebben lehetett volna orvosolni, ma az egész szervezet beteg. De ezt még kevésbé szabad elhanyagolni. Persze ennek a gyógyítása már nehezebb dolog.

A „Magyar Gazdaszövetség” október 8-án Kassán értekezletet tart, melyen a gazda- és városi középosztály bajainak okait fogják megállapítani és keresni fogják a bajok elhárítására alkalmas eszközöket. Nem egyoldalúan a középbirtokos osztály az, a mely felé, az értekezlet figyelme irányulni fog, hanem első sorban mégis az kell, hogy a megvitatás tárgya legyen. A gazdák, az iparos, s a kereskedők közé behozhatták a disharmóniát, valóságban a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelem között meg van az a kapcsolat, mely a nemzetgazdaság vérkeringésévé válik a szükségletek kielégítésénél s az értékek kicserélésénél. De miután az első termelő a gazda és az ő jó, vagy rossz helyzetétől függ a másik két termelési tényező helyzetének jósága, szükségképpen a középbirtokos osztály a középosztálynak az a része, melylyel a kassai kongresszusnak legbehatóbban kell foglalkoznia.

A föladat nehéz, rengeteg nehéz és csakis a bajnak forrásánál való fölkeresésével fognak arról tiszta képet nyerni. A jobbágyság, dézma eltörlése volt az okoknak amaz eredője, mely készületlen szellemi állapotban érte a fölzsabadítottakat és a középnemes birtokos osztályt a mai tönk szélére juttatta. Nem maguk ezek a közgazdasági és társadalmi szempontból végeredményükben üdvös tények, hanem az, hogy a középbirtokos osztály nem tudott számolni a jobbágyság eltörlése következtében megváltozott körülményekkel, nem változtatott életmódján és nem változtatott gazdálkodási módján az ingyen munka és a beszolgáltatások megszüntetése után sem. Nem volt rosszabb, csak konzervatívabb volt más osztályoknál. És konzervatív rossz szokásait megtartotta nemcsak pusztulása közben, de még elpusztulása után is. Nem tanult gazdálkodni. Nem jól gazdálkodott a birtokán és nem jól gazdálkodott azzal, a mi birtokából befolyt. Tanulatlan volt és pazarló. Birtoka berendezetlenül keveset

hajtott és befektetésre az urhatnomság miatt nem tellett. Mikor a hitelre szorult, az nem a gazdálkodásának fölelevenítését, hanem romlását idézte elő. A magyargentry, ez a fizikailag pompás, lelkileg briliáns faj egy fogalom lett, melylyel számolniok kellett a közgazdaság intézőinek: a pazarlás, nagyra-vágyás, rossz gazdálkodás képviselőivel. Az a gerincz, a melyet a magyar gazdaközéposztálynak alkotnia kellett volna, elgyöngült, elpuhult, elkorcsosodott. Nemzedékek jöttek nemzedékek után a nélkül, hogy az utód tanult volna az előd példáján. Ez az osztály, egy ön maga által véghez vitt nemes akkus-sal, a jobbágyság fölzsabadításával óriási sokat tett a magyar társadalomnak és közgazdaságnak, de előidézte a saját romlását. És ez a nemes valóban önfeláldozó és impozáns tett készlet arra, hogy a magyar gentry szellemi erejében bizzunk, bizzunk abban, hogy a magyar gentry rezurrekciója saját lelki újjászületésével még lehetséges lesz.

De ez a bizalmunk már nem lehet korlátlan. Ennek a bizalomnak a gentry erkölcsi anyagából semmi másra nem szabad számítani, mint fölhasználható tehetségére. A gentry kezén lévő középbirtokok az őket agyonnyomó terhek alól fölzsabadítandók és egy kevésbé súlyos hitelszervezettel kell hitelgényüket kielégíteni. Értünk ez alatt egy a „Landschaft“-okhoz hasonló hitelintézményt. De a mint a német Landschaftek a tagjaik gazdálkodásmódjára, sőt életmódjára befolyást gyakorolnak, úgy egy nálunk akár társadalmi úton akár államilag, akár állami segélylyel, vagy kedvezményekkel létesített, intézmény ugyanezekkel az irányelvekkel kell, hogy bírjon. A magyar középosztály talpraállítási akciójának első része a még meglévő középbirtokok megerősítése legyen. A meglévő birtokos osztály megtartásával, új hitelszervezet létesítésével, vagy a meglévő hitelszervezeti intézmény módosításával, a hitelgénylők gazdálkodási módja fölött való felügyelettel.

A mennyiben azonban a telepítési akciónak a középbirtokosokra való kiterjesztésével lehetne a birtokos osztályon segíteni, itt már nem a mostani birtokosokból, hanem a mostani *gazdatiszti* osztályból óhajtanók a telepeseket kiválasztani. A gazdatiszti karnak szakképzettsége kiváló, szolgálata garancia szorgalmára, mostani életmódja a jövő takarékosagra, igényei egyszerűek, munkakedve és vállalkozási kedve friss és erős. Mindezek elsőrangú minősítések a középbirtok nagyságu telepeken való gazdálkodásra, ennek kell döntő szempontnak lenni az új középbirtokos osztály alkotásánál.

A mostani közép birtok megtartásának

A legjobb magvak

legolcsóbb beszerzési
forrása

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir.
udvari szállító.

József főherczeg Ö cs. és kir Fensége
udvari szállítója, a román király Ö Fensége
udvari szállítója. Ferdinánd bolgár fejedelem
Ö kir. Fensége udvari szállítója, a szerb
király Ö Fensége udvari szállítója, Fülöp
szász-coburg-góthai herczeg Ö kir. Fensége
udvari szállítója

magkereskedése

(28)

BUDAPESTEN,

VI. ANDRÁSSY-ÚT 23-IK SZÁM.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Sárga János ékszerész és órás.

KOLOZSVÁRTT,

Wesselényi Miklós-utca 11. szám.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő
ékszerekből Arany, ezüst, aczél, nikkel fali és ébresztő
órákból. Készít új ékszereket a legszebb kivitelben, valamint
ékszer és óra javításokat pontosan.

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett.

(361.)

Sárga Sergyely fehérnemű-, vászon- és férfi divat raktára

Kolozsvártt, Wesselényi Miklós-utca (Belhid-utca) S/a. sz.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses figyelmét felhívni
dúsan felszerelt

RAKTÁRAMRA,

u. m. mindennemű kész női, férfi és gyermek fehérneműk, fehér és színes
asztalneműk, Chiffonok, Creasz hollandi és rumburgi vásznak, ágy és

asztalterítők, függöny, szőnyeg és paplanok. Valódi szintartó mosó kelmék, új zsef, kreton és batiszt, Keztyük, harisnyák, Nap- és esőernyők.

Midőn a n. é. közönség szives pártfogását kérem, bátor vagyok megjegyezni,
hogy nálam legszolidabb kiszolgálás és a legolcsóbb árak szerepelnek. Mindentéle honi
gyártmány számkönyvébe tartozó árak kaphatók.

Videki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

s egy új középirtokos osztály kreálásának módjai felől fog valószínűleg határozatot, vagy legalább is határozati javaslatokat hozni a kongresszus. A tárgysorozat másik részénél a városi középosztály kérdésénél csak óhajítások keretében mozoghat az értekezlet. — A mit mink ebből a szempontból a legfontosabb kívánalomnak tartunk, az az, hogy a mostani gentry, a mely kiváló tehetségeit most az állam, a vármegyék, a városok és a jogi szakban csak kevésbé érvényesítheti, az ipar és főleg a kereskedelem ágazatainál igyekezzék érvényesülni. Iparunk satnyaságának egyik oka, hogy a magyar elem nagyon keveset foglalkozik vele s hogy kereskedelmünk egy felekezett kezében összpontosul; annak oka me gint a magyar elemnek ettől a foglalkozási ágtól való idegenkedése.

Ha ezt az idegenkedést le tudják győzni, ha a középirtokosok csak jó gazdák kezében lesz, ha a gentry ifjuság nemcsak hivatalnoki és jogi pályákra készül, hanem az ipar és kereskedelem tág terén akarja majd képességeit érvényesíteni, akkor a középirtokot nem fogják saját tulajdonosai fölemészteni, akkor lehet fejlődő magyar ipar, virágzó magyar kereskedelem, s a nemzetnek valóban gerinczét képező erős középosztály.

Háromszékvármegye hitelviszonyai, különös tekintettel a földhitelre*)

I.

Irta: Dr. Bodor Tivadar.

Háromszékvármegyében a hitelkeresők igényeit — az 1898. évi statisztikai adatok szerint első sorban kisebb nagyobb forgalmu 10 helyi takarékpénztár és 6 szövetkezet szolgálta, a melyeknek együttalaptőkéje: 1.287.574 korona, tartalék-tőkéje 557.012 k. betéti állománya: 7.391.758 korona vizleszámitolás útján a vármegye területén kívülről beszerzett pénzforrása: 1.151.284 korona volt.

Ezen intézetek által nyújtott összes kölcsön 10.371.628 korona, melyből 9.351.402 korona váltó kölcsön s csak 1.020.226 korona jelzálog kölcsön.

A pénzüintézetek hitelforrásain kívül helyi pénzforrások még: Háromszékvármegye összesített gyámpénztára 570 ezer korona jelzálog kölcsönrel; községek, egyházak s más erkölcsi testületek és magánosok — a tőke kamat adó alapján számítva — körülbelül 2.400.000 koronával.

A vármegye területén kívül székelő pénzüintézetek közül a magyar földhitelintézet 1.480.000 korona, — az osztrák magyar bank 800 000 korona, a kisbirtokosok országos földhitelintézete 384.400 korona jelzálog kölcsönt helyeztek el a vármegye területére.

Más pénzüintézetek erre vonatkozó kimutatásokat nem tesznek közzé, ezért az ezek által elhelyezett tőkéket puhatóldzás alapján becsü útján állapítottam meg.

Első helyen áll az „Albina“ mintegy 2.000.000 koronával, azután a brassói általános takarékpénztár több, mint 1.000.000 koronával; az erdélyrészi magyar jelzálog hitelbank, Magyar Agrár és járadék részvény társaság, nagyszebeni földhitelintézet körülbelül 1.000.000 koronát helyeznek el e vidéken. Az osztrák-

*) Előadott az erdélyi gazdák június 5-iki kongresszusán Seps-Szent-Györgyön.

magyar bank által magánkézek és birtokosok részére kiszolgáltató váltó és beruházás kölcsön értéke alig haladja meg az 500.000 koronát.

Ezen adatok szerint a vármegyei lakosság körülbelül 20.000.000 koronával tartozik, a melyből 12.000.000 koronára tehető a váltó és be nem kebeleztetett kötvény kölcsön; 8.000.000 koronára a jelzálog kölcsön. A váltó kölcsönből körülbelül 4.000.000 korona esik a kereskedők, iparosok, tisztviselők, tserhére s 8.000.000 korona marad birtokosok terhére

Tehát 16 millió korona adósság terheli a vármegyei földet és pedig kizárólag a mezőgazdasági művelés alatt álló területeket, mert az erdő birtok jelzálog tárgyul kevésbé véte tük figyelembe általában nálunk pedig — mivel a birtokrendezések nagy része befejezetlen és a befejezés után is a birtokosok legnagyobb része a törvény szerint állandó közö ségben kénytelen maradni — az erdőbirtok, mint jelzálog tárgy annál kevésbé vehető számitásba.

A mezőgazdasági birtok területe 258.300 hold, tehát egy hold földre körülbelül 62 korona adósság jut, melynek fele személyi hitelre, másik fele jelzáloghitelre esik.

Az adósság tömege nagy, de még nem elszomorító, mert a tőkésék jó része: 60% a helyi tőke, és a statisztikai adatok alapján megállapítható gazdasági felszerelés és állomány értéke az adósság értékét megközelíti.

Azonban baj az, hogy az adósságnak vajmi csekély része az, a mi befektetésre fordított s még a nagyobb baj az, hogy az adósságnak fele váltó adósság.

A váltó hitel nem felel meg nálunk a lakosság számát képező kis gazda viszonyainak.

A váltó rendszer lényegét a járatlan falusi nép megérteni nem képes. A kibocsátó, forgató aláírások között különbséget tenni a legnagyobb rész nem tud. Az aláírásokat kezességnek tekinti s a kibocsátót első kezese nek, a hátrókat második, vagy hátulso kezesnek minősíti, s az aláírások sorrendjéből következő jogi helyzettel a legtöbb nincsen tisztában.

E miatt a viszkereseti jog érvényesítéséhez szükséges cselekmények igen sokszor elmulasztatnak, s az marad benne a házban, ki váltó jogi helyzeténél fogva kellő időben még szabadulhatott volna, vagy pedig az következik be, hogy — mert a kezesség eszme körén tulmenni a váltókötelezettek nem képesek, polgári per útján támadja meg a másikat az, kinek váltójogi helyzete erre jogalapot nem ad, de igen gyakori az az eset, hogy a kibocsátó és forgatók együtt barátságosan megosztva, teljesítik a kötelezettséget az elfogadó helyett, és a váltót maguk közül egyikre ruháztatják, hogy az tovább hajtsa az ügyet az elfogadó ellen. Ez is gyakran ad visszassá gokra alkalmat, mert ha sikerre vezet a dol g, a megbízott feledkezik meg a többiekről, ha pedig a fellépés eredménytelen marad, a többiek nem tudnak a megbízottról s az a költségekkel egyedül marad.

Szóval azon körülményből, hogy a takarékpénztárnál divatos váltó alatt az alapot szolgáló ügyletet teljesen nem fűdi, sok visszaélés származik az aláírók között, mely azok jogi érzetét méltán bántja, de egyszersmint rontja is.

Ennek tulajdonítható azután jó részt azon gyakori eset, hogy a váltó kibocsátók és forgatók, ha elfogadó helyzete gyengül, vagy nagyon benne vannak a váltó aláírásban, a kötelezettségeiktől vagyoniuk színleges átírása által kívánnak szabadulni.

Mindezekért kétségtelen, hogy lényegileg a nép a váltó-hitel rendszerre nem elég érett.

De formailag sem az, mert a statisztika szerint 40%-a a lakosságnak irás-tudatlan; tehát a váltóhitelt nem használhatja, pedig pénzre szüksége van s a váltó-kölcsön lévén ugyiszolva az egyedüli forrás, irástudással tün teti fel igen sok magát, de mással iratja ne vét, vagy más saját neve alatt veszen fel részére váltó-kölcsönt. Előbbi esetben a váltó hamisítás melegágya, másik esetben a védte ten ügyletek sora keletkezik.

Miért a mostani váltórendszer és váltó alak a nép erkölcsisége szempontjából is hátrányos, de a hitelintézetekre is nem egészen biztos, mert a legjelesebb figyelem és körültekintés mellett is a személyi hitelek igen változók, nem megbízhatók, s hamisított váltók is gyakran találhatnak elhelyezésre. A pénzüintézetek, hogy védekezzenek a személyi hitel megbízhatlansága ellen sok esetben kívánnak a váltó mellett jelzálogi biztosítékot, vagy ugyan ezt kívánják a szivességi aláírók, a kezesek, ami által a különben sem olcsó váltó-kölcsönt nehezítik, de drágítják is.

A váltó-kamat 7-8% némely intézetek ezen kívül külön díjakat is szednek. A váltó lejárárok 3-4 hónaposok rendszerint, s csak kivételes a 6 havi lejárát.

Már ezen két ok miatt sem való a váltó-kölcsön a gazdaembernek, mert a kamat magas ahhoz, hogy a gazdaságba befektetett váltótőke gyümölcsöző lehessen, a rövid lejárát s annak a gazdasági bevételek idejével össze nem egyeztethető volta megnehezítik még a kamatfizetés teljesítését is, s gyakran kerül a gazda kényszerhelyzetbe.

A rövid lejárátok miatt a sok újítás, sok idővesztés és külön kiadást von maga után.

A szivességi váltó-aláírások nagyrészen kölcsönösségre vannak fektetve, mely esetben nem sokkal nyujtanak több biztosítékot az intézeteknek, mintha ki-ki csak magának írta alá, s mégis drágítják az ügyletet, mert az összes aláíróknak legalább az első felvételnél meg kell jelenni személyesen az intézetnél, ha aláírásuk nem ismeretes.

A mennyiben a váltó aláírások nem kölcsönösségre vannak fektetve, igen sokszor ellenszolgáltatás fejében pénzért, napszámért, gabonáért, vagy legalább is korcsmai megtisztelés közben keletkeznek, a mi szintén drágítja és pedig főleg a kevésbé hitelképesek kölcsönét.

A pénzüintézetek sokszor megkivánják a résztörlesztést, de tetszés szerint s főleg akkor, ha a pénz drágul, tehát a gazdának is szűkebb. Ha nincs pénz a törlesztésre esetleg más intézetnél kell felvenni, vagy ugyan azon intézetnél más aláírások segítségével új kölcsönt létesíteni, vagy jön az óvás a per.

Kissebb kölcsönökhöz aláírást kapni, kisebb váltókat elhelyezni könnyebb; ezért legtöbb adósnak s főleg a kevésbé hitelképeseknek különben nem nagy adóssága több intézetnél fekszik, s oly élénk váltó lejárata van, mint egy nagy kereskedőnek, melyek

A Zalathnai kénkovand ipar részvénytársaság

Brassói kénsav- és mütrágya-gyára alánlja legjobb minőségü mindennemü mütrágyáit

a t. cz. gazdaközönség figyelmébe. — 100 q.-nál alóli megrendelést logezélszerűbb az „Erd. Gazd. Egylet“ raktárához intézni. —

Arajánlatokkal készséggel szolgál a **KÖZPONTI IRODA BUDAPEST, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám.**

ugy a megfelelő aláírókat nyilván tartani s minden lejártra a kamatot, uti költséget s az esetleges törlesztést készen tartani nem csekély feladat. Ezért az óvás gyakori baleset.

Mindezen körülmények idő veszteség, kész kiadásokban pénzértékben kifejezve legtöbb esetben szinte többet kitesznek, mint a rendes kamat.

Miért azon eredményre jutunk, hogy vidékünkre a hitelviszonyok, főleg a kisebb gazdákra nézve, daczára annak, hogy uszora nincsen, s a tényleges kamatláb sem túl magas, végeredményükben nagyon nehezék s azok javítása igen szükséges és oly fontos érdek, melyen nemcsak a társadalomnak, de a kormánynak sőt törvényhozásnak is figyelmet kell fordítania.

A kis gazdaságok tömege a hazának főereje, mely állandó új hajtásaival képes pótolni a dekadenciát.

Ennek gazdasági viszonyai s ugy hitelviszonyai is országszerte csaknem egyformák, mindenütt sajnálatra méltók.

Ezt belátta a törvényhozás is s a helyes javításon a községi hitelszövetkezetek részére létesített kedvezmények és azok keletkezésének megkönnyítésében találta meg a gyógyszer.

(Folyt. köv.)

Gép és terménykiállítás.

Az ideai kiállításnak egészen új kezdeményezésű, de igen érdekes és tanulságos része volt a gép és terménykiállítás.

Volt abban minden oly tárgy, a mely az állatkiállítás iménti impresszióinak méltó hasznos és tanulságos háttérét képezte. Nem lehetetlen, hogy a figyelmes rendezőség a laikus városi látogató közönség igényeire is gondolt, a midőn oly tárgyakat s anyagokat is engedett be a kiállítás kapuján, a melyekhez helyenként a városi közönség is értett.

Nem tagadható azonban, hogy ezen kiállítás komoly magva mégis csak mezőgazdasági tendenciájú volt: s ennek nyomán maga az eredmény szintén mezőgazdasági hasznoságú volt! S itt azt a vallomást kell tennünk, hogy mi erdélyrészek szorgalmas, otthonülő s contempláló gazdák vagyunk, a legszebb s leghasznosabb elméletekkel ugyancsak elméletileg folyton lépést haladunk — de kevés kivétellel — azért azt a drága anyaföldet s annak termékeit még igen sok helyütt őseinktől örökölt föld, ember s állatkinzók szerzőmokkal műveljük.

S ime, kialakult az állatkiállítás méltó staffágaként az első gépkiallítás, a mely az előbbihez méltóan szintén sikerült! Nem akarok hangzatos lenni mondanivalómban, de szinte merem hinni, hogy az erdélyrészi mezőgazdasági gépek használatában ez a kiállítás fordulópontot jelent: ezt igazolja a földbirtokosok által a helyszínén megvett s megrendelt sok gép!

A gépkiallítás a lövölde helyiségeiben s a hozzátartozó parkban volt alkalmasan elhelyezve, tehát az állatkiállítás szomszédságában, az itató Szamos-éren épített hidon át lehetett elérni! A kezdete azonban már az állatkiállítás volt, mert a lókiállítás falához épített szín alatt igazán szép kocsikból s más hajtó alkalmatlanságokból álló kiállítást raktak szem elé Klimes Károly, Gergely István, Udvari és Társa, Szeszk Ferencz *Kolozsvári*, s Viderkerer és Fejős, ifj. Hodács János, Elefánt *Szegedi* kocsigyártók. Egyiket-másikat az urkocsisok a diszhajtások alkalmával előnyösen ki is próbálták.

A lövölde parkjában az uralkodó helyet a gazdasági gépek kiállítása foglalta el. Nines terünk a gépek részletes elbírálására, de az minden darabon látszott, hogy becsületes munka olcsó termékei! Itt csak épen az újításokat emeljük ki!

A mosoni *Kühne E.* cég kirakatában figyelemre méltó volt a „Diadal” tisztító s

osztályozó rosta, igazán hasznos gép a billenő takarmányfüllesztő edény, a „Rapid”-daráló, a K. D. E. jegyű szecs kavágó, egy kis humanizmussal megszerkesztve, mert védőburokkal van ellátva. Jó gépek ismerjük a 13 soros „kis gazda” vetőgépet s óhajtjuk, hogy mezőinken minél több ilyen rakja le a magot! Szinte utolérhetetlen aztán a mosoni Drill. Itt a következő uradalmak vettek vagy rendeltek gépeket: br. Bánffy György, gr. Horváth Tholdy R., br. Zeyk József, Gáll Gyula, Biró István, Kolozsvári Gazdasági Tanintézet, gr. Wass Béla, gr. Teleki Károly, Gajzágó Antal, Molnár Sándor, Boér János, Tóth Miklós, Tiboldi Dénes uradalmi.

A szomszédságban a *Melichár Ferencz* gépgyár képviselőse csinált ugyancsak tanulságos kiállítást. Újabb dolgok: a „Unicum Drill” sorvetőgép, patent koronggal, balansrendszerrel; egy másik vetőgép mag és műtrágyázásra; igen ügyes egy tejfelező, perselye percenként 9800-at fordul s óránként 75—80 l. munkaképességgel bír; itt Kolozsvár szomszédságában fekvő tejgazdaságokra nem lehetett érdektelen a biztosan záródó tejszállító kanná sem! könnyű szerkezetűnek tetszik a „Globe” angol acél önműködő gereblye, a mit először kellett volna említeni, ezen szorgalmas czég hozza forgalomba a híres Bächer-féle ekéket! Itt vásárlók voltak: gróf Teleki László, Sároemberki uradalom, br. Bornemissa Elemér, gr. Zselénszky Róbert urad., Unit. status, gr. Mikes Armin, gr. Wass Béla, br. Königswarter urad., Nagyváradai káptalan stb.

A 3-ik nagy csoportban a *Hofherr és Schranitz*-gyár képviselőse kitűnő „Viktoria-drilljehez kombinált löhervető gépet mutatott be, ezen a gépen praktikus újítás még az emelő-szerkezet. Ugyancsak jó újítás a marokrakó aratógépje az asztal áliíthatósága s a villák szabályozhatósága! A herefejtő dupla elevatorral van ellátva. A szilárdan szerkesztett cséplőgép, herefejtő és emelőgépet egy más firma: a *Langen és Wolff* bensin-motorja mozgatott egy sorjában! Hofherrék vevői s rendelői között sorolták: Kolozsvári áruraktár, gr. Teleki S., Papp Kálmán (Somogym.) Hirsch Izrael, Páll Gyula, gróf Horváth-Tholdy Rudolf, Nagy Gábor, Egyed Albert, dr. Háromy László, Kurtics, Benigni S.

Közelebb a csarnokhoz voltak felállítva a M. A. V. gépgyárosok ma már Európaszerte elismert cséplő-arató, fűkaszalógép gyártmányai. Jeles a locomobil, melyen egy szerkezet a fáradt gőzt meríti ki a gép javára teljesen s újítás, hogy a „Millenium”-aratógép fémrészei kovácsolt acélból valók. A *Sebes és Beck* kétféle s működésben is bemutatott motorain túl a híres *Mc. Cormick* remek aratógépjei ragadják meg a figyelmet. Nem csoda, ha a párisi „grand prix-t” megkapták. Itt vevők Br. Wesselényi Béla s br. Solymossy László voltak. A marokrakók újításai itt, hogy a gép minden helyzetben munkaképessé állítható s a tovább mozgás gördülő perselyekben történik. S szemben ezen csoporttal egy hódmezővásárhelyi rostagyáros, *Kalmárnak* rostái keltettek feltűnést s csináltak jó vásárt szerzőjüknek! (Eladott vagy 30 drbot!) Sokan nézték a *Ganz és Társa* czég 4 lőerejű benzinelocomobiljét, szakértők megtudták becsülni francia malomköveit s bensines malmát is.

A lövőház eresze alatt az *Alfa-Separator* társaság kiállítása vonzott sok érdeklődőt. Szintén párisi „Grand prix” nyertesek. A külföldi tejgazdasági szerszámon sok sok újítást mutattak be. Új dolgok: a „Liliput” tejfelező, a biztos záru tejkanak, vevők és rendelők, a kendi-lónai uradalom, br. Kemény Béla, br. Bánffy Albertné, br. Jósika Samu, Tiboldy Dénes, gróf Mikes Kelemen, Simon József. Mindjárt az „Alfa” mellett volt a *Geitner és Rausch* sok száznyi érdekes és szükséges szerelék-kiállítása, hol újabb dolgokként tüntek fel a kaucuk-nélküli tejes kanná, tejgazdasági légyfogó, ügyes tej szállító szekrény, öngyújtó istálló petroleum lámpa,

lőnyíró gép, igen ügyes egérfogó, praktikus önműködő szőlő permetező. Ugyancsak Geitner K. állították ki a *Farkas és Faragó*-féle viharágyut. Vevők voltak: Cs. Szabó József, br. Bánffy Ernő, Kolozsmonostori intézet, fogarasi ménesbirtok, báró Kemény Béla, báró Zeyk Dániel, Gajzágó M., Lészay F., Kis-Küllőmegyei gazdabizottság, Benigni S. A bejáratnál *Seemann* kolozsvári mulakatos állított ki derék munkáju kovács-fuvót s vasrácsot. *Fuchs és Schlichter* tőkéletes tejgazdasági szerelvényeket raktak ki, melyekből br. Bánffy György, gr. Mikes Armin, Unit. status, Czecz Gyula s a miskolci állattenyésztési felügyelettség stb. rendeltek.

Ezekután lépünk be a lövőház csarnokába, a hol balra *Mauthner Ödön* impozáns kertészeti kiállítása kötötte le a figyelmet. Régebben a jó külföldi magvak importálásával érdemesítette magát, most azzal is fokozza közzgazdasági tevékenységét, hogy itthon is termeltet gazdákkal s kertészekkel finom magvakat, mintegy tehát egy új iparágot honosított meg. S ha könyvkivadványait, „Kert” című folyóiratát is végig szemléljük, de meg régebbiről is ismervén azokat, meg kell vallanunk, hogy önzetlenül tett annyit a kertészeti szakirodalomért, mint egy-egy akadémia! Ezen túl állott a „*Hungaria*” műtrágyagyár lépcsőzetes s ismertető kiállítása, melytől oldalt a *Klasszovitt György* kolozsvári szijgyártó igazán remek s nagy szorgalmat, tudást jelző kiállítása, melyet Darányi miniszter is egy meleg kézszorítással honorált.

A jobboldal egy sarkában a *korondi-fürdő* kedves kiállítása volt az első megállító, mindjárt mellette a *brassói kénkovand-ípar r.-t.* műtrágya kiállítása vonzotta a gazdákat. Nemcsak a használatos műtrágyákat, illetve csak nyers anyagát mutatták be, de szem elé kerültek a műtrágyázással elért eredmények is, ugy szemben, számlában, mint gyökben. Sőt írott erdélyi adatok magyarázták a műtrágyák termésemelő hatását. Így tanulságos volt a nagy-kapusi, kolozsmonostori gazdaságok adatai s termékei. Műtrágyázott *komló* is volt kiállítva: e téren első ezen czég! Ugyanazon soron *gr. Teleki Arthur* szép gabonakiállítása volt figyelemreméltó, de fűmagtermelése épen dicséretes. *Gróf Teleki László Gyula* változatos magkiállítást rakott be, de abban kiváló helyet foglalt el a híres kendi-lónai sajt s az *aszalt zöldség s gyümölcs* kiállítás. E téren követésre méltó uttörő. Sietünk is gratulálni Gruner igazgatónak, hogy az uradalmi tevékenységet ily magas nívóban is fejleszti. Dr. *Horváth Miklós* egészséges szemü gabonanemű kiállítása mellett erdélyi specialitása a *komló* volt kiállítva kevés, de kitűnő mintákban. Ilyenek: a br. Kemény Béla, gr. Haller János, Cseh Sándor, Gáspár József, Nagy István, stb.-féle minták!

Sok vevőre s érdeklődésre akadt a kolozsvári *Burger Frigyes* droguista gazdasági házi gyógytára. *Léber Gyula* alapos munkát mutatott be sodrony fonataiban. *Zeiler Géza* kolozsvári bádigos ügyes méhészeti eszközöket hozott a kiállításba. *Egyed József* aszupataki birtokos remek tisztaságu mézgyűjteménnyel állított be. Gyorsan gazdára talált azonban az *apatini kosárfonók szövetségének* kiállítása, melynek nád, s bambus, forgácsmunkáit majd mind megvették a látogatók.

Végül fel kell még említenünk a Mestitz Mihály s fiai kolozsvári butorgyáros, Horváth Boldizsár, Gaál és Molnár, Knauer Béla s *Hirschfeld Károly* gépraktári kiállítását, különösen ez utóbbi azért volt tanulságos, mert csak oly gépeket s eszközöket tart a melyek az erdélyrészi viszonyok közt már beváltak.

Visszatérőben az „eloven” kiállítás jury-pavillonjában a *Stadel Károly*-féle földmérőtalyigát találtuk kiállítva, mely szintén sok megrendelőre talált. Bizonyára voltak még többben is a „holt kiállításban”, de itt csak azokat gondoltam méltónak, a kiknek tárgyai már gazdasági vonatkozásúak voltak, nem le

het azonban tagadni, hogy a műipari kiállítók csak vonzóbbá tették ezen kiállítást.

A holt kiállítás csak staffage lévén az eleve nem is tűzettek ki jutalmak s pályadíjak: de a rendező bizottság méltányolni akarván az érdekes munkát, s hasznos újításokat egy ad hoc jury által felülbíráltatta a kiállítást s a bíráló nyomán dicséret okleveleket osztott ki

Végezven ezen vázlatos ismertetést, újból el kell ismernünk, hogy a gépkiallítás nemcsak méltó kerete volt az állatkiallításnak, de oly érdekes melléklete, a melyet a látogató s különösen a gazdaközönség a jövőben is meg fog kívánni. Cs, L.

A termékek fokozásának eszközei.

Irta: Károly Reisz.

A gőzekemivelésnek az a módja, a melyet ma már nálunk is számos uradalomban alkalmaznak, Franciaországban a birtoktestek tagozottsága miatt ritkábban található. A mély művelés azonban ennek ellenére kellő figyelemmel részről és részint a közvetlen állati erő által vont mély járattal ekékkel történik, részint ujabban járgányvitellel és gőzerővitellel. A szántásnak e módja Franciaországban újabb keletű, de ma már számos rendszer létezik és nem csupán szőlőtájak forgatásánál, hanem szántóföld megmunkálásánál is alkalmazásba jön.

A járgányvitel alkalmazásának eszméje ekék vonására 1876-ban merült fel (Grué nevű birtokos részéről Sallier-Pontban (Var megye); e rendszer alap gondolata az, hogy az ekéhez erősített sodrony egy dobra tekerődik, a melyet két ló által hajtott járgány mozgásba s ekként az eke előre halad.

De nemcsak a talajművelő eszközökönél láthatók figyelemre méltó sajátosságok, hanem a többi mezőgazdasági gépeknél is mutatkoznak érdekes újítások. A különböző gazdasági gépeknél a szerkezetek megállapításánál az ottani viszonyoknak megfelelően, a kisbirtok igényei nagy szerepet játszanak, minél fogva kis helyen elférő szerkezetek készülnek, másrészt a különböző szerkezeteknél berendezések alkalmaztatnak balesetek elhárítása, illetőleg a munkás testi épségének védelme céljából.

A termékek nagysága holdanként Franciaországban az utóbbi évtizedekben jelentősen növekedett. E növekedés az utolsó 10 év alatt húzánál 2.64 q. 22.2%, rozsnál 1.09 q. 10.3%, árpánál 1.58 q. 13.7%, zabnál 0.85 q. 7.9% volt. Ez a jelentékeny haladás különböző tényezők befolyásának tulajdonítható: a gazdasági gépek és eszközök terjedése és tökéletesedése, a vetőmag helyes megválasztása, a sorvetés alkalmazásának általánosítása, de leginkább a mesterséges trágyák, különösen a foszfátok és chilisalétrum kiterjedt alkalmazása gyakoroltak befolyást a termékek növekedésére.

A gazdaságból eredő trágyákon kívül a francia mezőgazdaság által jelenleg felhasznált trágyahatású anyagok mennyisége 2-2 1/2 millió tonnára becsülhető s e mennyiségből Grandeau adatai szerint több mint 1.600.000 tonna esik a tulajdonképeni műtrágyákra.

Míthogy e trágyafélék között nem szerepelnek a vér, szaru, poudrette, csontliszt, sem az olajpogácsa, a melyet a délvidéki gazdák kiterjedten alkalmaznak, a fennebb kitett 2 1/2 millió tonnamennyiség a valóságot nem haladja meg.

A három fő műtrágyaféle, u. m.: *szuperfoszfát, Thomas-salak és chilisalétrum fogyasztásának* adatai az utolsó évtizedben igen érdekes összehasonlításra adnak alkalmat a fogyasztás növekedése tekintetében.

	Fogyasztás 1888-ban	Több fogyasztás 1898-ban
Szuperfoszfát	425,000 tonna	975,000 tonna
Thomas-salak	187,000 " "	188,000 " "
Chilisalétrum	247,440 " "	69,000 " "

A szuperfoszfát-fogyasztás tehát az utolsó

tíz évben megkétszereződött, a chilisalétrum-fogyasztás 20%-al növekedett, a Thomas-salak pedig, melyet tíz év előtt alig használtak, ez idő alatt jelentékeny szerepre tett szert.

A fennebbi adatok szerint a műtrágyák közül a legnagyobb szerepet játszik a foszorsavtartalmú mesterséges trágyák, a mi a franciaországi talajok foszorsavszegénységéből magyarázható. A foszorsav háromféle műtrágyában kerül leginkább alkalmazásra: nyers örölt foszfát, mesterségesen feltárt foszfát vagyis szuperfoszfát és Thomas-salak alakjában.

Nemcsak kalászosok, gumós és gyöknyvények alá alkalmazott műtrágya bizonyult hatásosnak és jövedelmezőnek, hanem a műtrágyának hüvelyesek, tengeri, takarmányfélék, szőlő és gyümölcsfa alá alkalmazása is kedvező eredményre vezetett, mint azt az alábbi példák mutatják.

A tengeri magtermelésnek Franciaország déli részében kiváló fontosságára való tekintettel több mezőgazdasági tanár foglalkozott a tengeri műtrágyázásának kérdésével és hatásának megállapításával. Landes megye tápanyagokban szegény, homokos talaján Daffour-Bazin megyei tanár 3 helyen állótrágyán kívül alkalmazott műtrágyával következő eredményre jutott:

	műtrágyázatlan	700 kg. S. 200 N.	700 kg. S. 200 N. 150 K.
Sauguacq	48 00 szem hl.	51 00 szem hl.	58 00 szem hl.
Ganarde	16 80	31 20	39 00
Saint-Lon	38 35	51 20	62 40

Sarade gazdasági szaktanár Aire-sur-l'Adourban végzett trágyázási kísérleteinek eredménye következő volt:

	terméstöbblet ha.-ként	terméstöbblet ha.-ként
100 kg. N.	5 83 hl.	N + Th + 80 kg. Ck. 14 87 hl.
N + 400 kg. Ths.	11 80 "	N + Ck. 8 54 "

* It = Istállótrágya, S = Superfoszfát, N = Nitrogén, K = Chloralkalium.

A tengeri csalamádé műtrágyázás hatásának kimutatása és megismertetése végett többrendbeli kedvező kísérlet közül itt csak néhányat felemlítve, következő eredmények tűnnek ki. Dreux-ben 1895-ben Allard gazdasági szaktanár által végzett kísérlet:

	Egész termés mm.	Ter-més-többlet mm.
Trágyázatlan	201	—
400 kg. S. + 200 kg. N. + 400 kg. K.	378	177
S. + K.	347	146
K. + N.	309	108
S. + N.	252	51

Pontos kísérleteket végzett ugyane megyében Carola megyei gazdasági tanár következő eredménnyel:

	Gas		Bersang	
	Egész termés mm.	Termés-többlet mm.	Egész termés mm.	Termés-többlet mm.
Trágyázatlan	486	—	413	—
S. + K.	640	154	485	72
N. + K.	621	135	448	35
S. + N.	598	112	449	36
S. + N. + K.	680	194	518	115

A mesterséges takarmányok termelésénél szintén szerepet játszik a műtrágya alkalmazása, nevezetesen a műtrágyák alkalmazásának hatását luczerna alá mutatja Carola megyei tanár által Cloches-ban 10 éven át végzett kísérlet eredményének átlaga:

Parcella	Termés száraztakarmány ha.-ként	Terméstöbblet ha.-ként
I. Keverékrágya	47 q.	13 q.
II. Istállótrágya	51 "	17 "
III. N. + S. + K.	50 "	15 "
IV. Trágyázatlan	34 "	— "
V. N. + S.	46 "	12 "
VI. S. + K.	48 "	14 "
VII. K. + N.	34 "	— "

Az előbbinél nagyobb termésköszöndés tűnik ki Zacharewiczki által Saint Saturnin-d'Apt-ban Vacluse megyében végzett kísérletnél:

	Termés		Terméstöbblet		Érték frc.	Műtrágya	Tiszta nyereség frc.
	mm. takarmány	frc.	mm.	frc.			
Trágyázatlan	95	—	—	—	—	—	—
600 kg. S. + 200 kg. K. + 400 kg. G.	133	38	228	89	139	—	—

A vörös here műtrágyázásával szintén kedvező eredményeket érték el; a francia mezőgazdák egyesülete vegyikísérleti állomások igazgatója, Aubius, ez irányban vizsgálásokat végezve, következő eredményre jutott: „A vörös here különböző éghajlat alatt még kevésbé termékeny, homokos talajon is bővebben terem műtrágya alkalmazásával.”

A rétekről Franciaországban is elég hosszú ideig azt hitték, hogy trágyázásra nincs szükségük. A rétrágyázás mellőzésének oka részben az is volt, hogy a természetes trágyából még a szántóföldre sem jutott elegendő. A műtrágyák hatásának megismerése óta azonban a viszonyok kedvezőbbben alakultak, mert a mesterséges trágyafélék alkalmazásával a rétek termésének fokozása lehetővé válik a szántóföld hátránya nélkül is.

A műtrágyák használata, a rétek termőképességeinek fokozása különös fontossággal bír Franciaország déli részén (Provence ban), a hol a rétek öntözése kevés trágyaszegény vízzel történik, a mi a talaj kiszárolásával jár, ha a tápanyagok pótlásáról más úton nem történik gondoskodás. Ebből a szempontból érdekesek a Vacluse-ban tett trágyázási kísérletek, a melyek 2 ha, területen 5 parcellán történtek következő eredménnyel:

H e k t á r o n k i n t

	a trágya költsége frc.	szénatermés mm.	terméstöbblet mm.	terméstöbblet értéke frc.	nyereség vagy veszteség frc.
Trágyázatlan	—	81	—	—	—
Trágyalé	100	85	4	31	— 69
Sup	37	102	2.	151	+113
Nit. + Sup. + Kal.	111	117	36	250	+139
Istállótrágya	200	103	22	158	— 42

A trágya hatása azonban a következő évben is érvényesült; e terméstöbblet értéke ha.-ként volt N + S + K után 160 frc., csupán S után 142 frc., istálló trágya után 9 frc., trágyalé után 7 frc.; míthogy a trágyázás költsége már az első évi termés értékéből levonásba vétetett, a terméstöbblet értéke a műtrágyák használatánál tiszta nyereségszámba ment. Az istállótrágya és trágyalé által előidézett többlet értéke az előző évi veszteséget nem volt képes megszüntetni, csak valamivel csökkenteni.

A műtrágyákat szőlő alá mintegy 15 év előtt kezdték Champagne-ban alkalmazni, Thomas-salakot használva e célra. Az eredmény igen kedvezőnek mutatkozott mindenütt, még más gazdag talajon is a phylloxera-kár ellen való védekezésnél hatásos eszköznek bizonyult a megtámadott szőlő fenntartására a fokozott trágyázással.

A szőlő műtrágyázásának elterjedéséhez nem csekély mértékben járultak hozzá Grandeau tanácsai és több éven át vezetése alatt végzett pontos kísérletek.

Egyik érdekes kísérlet Avenayban történt egy ha. nagyságu 20% meszet tartalmazó talaju területen. A kísérlet 1891. telén vette kezdetét és 1894-ig a 25-30 éves szőlőt ha.-ként 150 q keverékrágyával trágyázták. A parcella fele ez időtől a szokott mennyiségű keverékrágya felét és 500 kg. következő műtrágyakeveréket kapta ha.-ként számítva: 500 kg. Thomas-salak, 200 kg. chloralkalium és 300 kg. vasgálicz; az utóbbi célja egyrésztől a talajból hiányzó vasat pótolni, másrészt különösen a meszes talajokon jelentkezni szokott chlorozist ellensúlyozni.

A termés mennyiségének megállapítása végett a szőlőfürt lebogozás alá került csak

a tiszta egészséges szem vétetett figyelembe. Az 1893 évi rendkívüli esztendő mellőzésével az eredmény következő volt:

Szüretidő	Trágya	Termés	Mustermés
1891-ben	teljes adag keverék trágya		15 25
1892-ben	" " " " " "		
1894-ben	" " " " " "		
1895-ben	fél keverék trágya és mű-		19 75
1896-ban	trágya keverék		

A műtrágyakeverék használata következtében tehát a termés 30%-kal fokozódott. A hatás kelő kitüntetése végett a trágyázás költsége is számításba veendő, mely a következő:

150 q keveréktrágya helybe állítva	425 fr.
75 q " " és 500 kg. műtrágya keverék	255 fr.

különbség . . . 160 fr.

E szerint 1895. előtt 15 25 hl. must 525 fr. trágyázási költséggel járván, egy hl. 27 fr.-ba került; 1865. után 19 75 hl. 265 fr. trágyázási költséget okozott s így egy hl.-re csak 13 fr. esett.

Az istállótrágyával együttesen alkalmazott műtrágya hatása Tord megyei tanár által Charente-Inférieure megyében végzett kísérletnél:

	Szőlőtermés	Termés-többség	Must cukortartalma
800 kg. Th.	31.9	6.5	11.0°
150 kg. N.	29.9	5.5	9.5°
Th. + N.	34.4	9.0	9.5°
Trágyázatlan	25.4	—	9.5°

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Foltos vaj.** A vaj megfoltosodásának okait több kísérlettel kutatták s ujabban Amerikában C. F. Doane bakteriológus a következőkben állapította meg:

1. A sónak egyenlőtlen elosztása az oka a vaj egyenlőtlen színének, a mit foltos vajnak neveznek.

2. A vajnak 40 fokon aluli vízben való mosása nem okoz foltosodást. A sónak a vajat minden részében át kell járnia.

3. A foltos vajnak világosabb színű strájfait, vagy csomóit nem a casein kiválása okozza, hanem a foltokat a sónak a vajzsírra való fizikai behatása okozza és ez okozza a világosabb szint is

4. A foltosodás elkerülhető olyan munkával, mely által a só a vajat egyenlően járja át minden részében.

5. 40 fokos és azon aluli vízben mosott vaj összeállósága kielégítő s ha megfelelő megmunkálás járul hozzá, színezete is egyenlőbb lesz, mint bármely más eljárásnál.

6. A vajnak 40 fokos és azon aluli vízben való mosása nincs olyan káros hatással a vaj szilárdságára, mint a magasabb hőfoku vízben való kezelés.

+ **A gyümölcs érési ideje.** A gyümölcs szüretelésének idejére nézve néhány utbaigazító utasítást jó lesz tudni és alkalmazni. A mint *almafáinkról* a gyümölcs a nélkül, hogy pondros lenne, nagy számban hull le, biztosan megállapíthatjuk, hogy a leszedés ideje elérkezett s a szüretelés megkezdhető. Az alma nem tulságosan kényes abban, hogy a leszedés idejét valamivel elmulasztjuk. Ha a fán marad is, megtartja jóságát. A körte már más. Ha a körte sokáig a fán marad, husa megdurvul, tartóssága megmarad, de jó ízét egészen elveszti. Sokszor látni a kiállításokon, hogy gyönyörű példányokat díjaznak, melyek nagyságukat és ellenálló képességüket csak azzal érték el, hogy sokáig voltak a fán. De ha jóízű körtét akarunk, a körtét pontosan idejében kell leszedni. Kétféle érettség van: a faérettség és a raktár-érettség. Az utóbbi csak úgy érhető el, ha a faérettség már tökéletes volt. Ugy a mint a későn leszedett körte élvezhetetlen lesz, mert nem lesz raktárérett, úgy másrészt a nagyon korán leszedett körte is kevésbé ízletes, mert megfogy-

nyadt. A körtének faérettségét is a fáról való hullásáról látjuk meg. Sokszor megesik azonban, hogy a gyümölcsök nem hullanak le, noha faérettek. Hogy ebben biztosat tudjunk, szükséges a gyümölcsöket megvizsgálni. Ez egyszerű módon történik. Ha a gyümölcsöt alul meg fogjuk és lassan fölemeljük, érett gyümölcsnél a körte szára a galyon levő szártoktól el fog válni, éretlen gyümölcsnél a szár el fog törni.

+ **Fümagvak elvetése.** Arra a kérdésre, hogy a fümagvakat ősszel milyen időtájban kell elvetni, hogy a kifagyástól ne keljen tartani, mindenesetre csak azt lehet felelni, hogy minél előbb, az első rozsvetéssel egyidejűleg és semmiesetre sem a későbbi rozsvetésekkel történjék a fümag vetése. Áll ez különösen a zordonabb éghajlatú vidékekre. Biztosan meg lehet állapítani, hogy ha a fümagvak vetése szeptember végéig történik, akkor nem forog fönn a kifagyás veszélye, különösen pedig ott, a hol lehető jó míveléssel és a talaj erőteljes trágyázásával gondoskodunk arról, hogy a zsenge növény fejlődése kezdetétől fogva gyors és egészséges legyen.

+ **Az árpa utóveteménye.** Régi tapasztalat az, hogy az árpa után következő kalászosoknak rossz előveteménye. Kitünő talaj-erő és jó, új trágyázás szükséges, hogy a mag kipörgését és a koránérést megakadályozzuk. Ez különösen száraz fekvésen és száraz nyáron történik meg. Ebből az okból következik régi idők óta az árpa után here. De az meg a sörfőző célokra szükséges árpa minőségét hátrányosan befolyásolja. Még műtrágyázás mellett sem mutattak az árpa után jövő kalászosok megfelelő termést. A legtöbb helyen jövedelmezőbb lesz árpa után sok trágyát igénylő káposztát termeszteni, melyek különösen kedvezőek lesznek akkor, ha az árpa ritka volt és sok volt a gyom. Korán vetett és az első rozsszal egyidejűleg aratott tavasz-árpánál a zöldtrágyázás is előnyösen alkalmazható. Ha kapásnövény nem alkalmas utóveteménynek, akkor mesterséges takarmánynövények is megfelelnek. Az árpa után következő kalászosok állapota mindig azt a benyomást kelti, mintha az árpa nitrogénszegényen hagyta volna hátra a talajt, a mi újmutatás lehet arra, hogy az árpatalárnak erős, nitrogéndús trágyát adjunk.

+ **Őszi mézelő növények.** Az Oester. Ung. Bienenzgt. azt ajánlja, hogy egy falu méhészei közösen béreljenek ki egy nagyobb területet s vessék be áizsszal, fekete mustárral s más efféle burjással, mert ez a méheszetőknek nagy előnyére lesz. Főleg a fekete mustár alkalmas erre, mely elvetése után 6 hétre már virágzik s vetése ideje szerint egész október végéig dusan virágzik. Nyolcz-tíz hétig virágzik s 16 hét telik el a vetésétől megéréseig. Ha nem akarjuk érni hagyni, lekaszáltatjuk s a tejelő marhával zöld takarmány gyanánt teletethetjük, vagy pedig zöld-trágyának, lehet alá szántani. Legjobban tenyészik meleg, inkább száraz, mint nedves talajon, melyet jó mélyen kell fellazítani, de friss trágyázásra nem ajánlatos. Legjobb e ezéla olyan földterület, melyhen korai burgonya volt. A burgonya kiszedése után azonnal kell vetni a fekete mustárt. Vetése nagyon sekélyen történik s lehengettetik. A fekete mustár kitünő mézelő növény hirnevét megérdemli, ezt sok évi tapasztalat alapján mondhatni.

IRODALMI SZEMLE.

Könyvszemle.

„Jogisme gazdálkodók, gazdasági akadémiai és tanintézeti hallgatók számára” Irta: *Gerlóczy Géza* kassai gazd. tanintézeti tanár. Bármilyen szokatlan is, a könyv címe ezúttal sokkal kevésbé és rosszabbul fejezi ki azt, a mi a könyvben van. Az a kurta és rossz magyar szó, hogy »jogisme« semmit sem jelent ennek a könyvnek tartalmához képest. Az ar-

rárpolitika tanszékének föllállítása teljesen fölöslegessé válnék, ha gazdasági akadémiankon és gazdasági tanintézeteinken egyrészt a nemzetgazdaságtant nem úgy adnák elő, mint a hogyan sajnos a legtöbb helyütt előadják: a középiskolai, vagy egyetemi tankönyvek nyomán, tehát természetesen a mezőgazdasági részt nem domborítva ki kellőképpen és másrészt ha ugyan ezen intézeteken a mezőgazdasági jog ösmertetése nem veszne el az általános jogi fogalmak és a közjog ösmertetésében. Az első relációban nem látunk haladást, a másodikban nagy haladás a Gerlóczy könyve. Talán tulnag is, mert a másik rész föladatát is magára vállalja: ösmertetvén nemcsak a mezőgazdaság érdekében tett jogi intézkedéseket, hanem minden, a mezőgazdaság céljait szolgáló intézményt is, a mi végre is nem tartozik ennek a könyvnek keretébe, különösen nem, ha annak »Jogisme« a neve.

De ha nagyon sok is van a könyvben, konstatálunk kell azt is, hogy nagyon sok jó is van benne. Egészen röviden ösmerteti az általános jogi fogalmakat. Nem mindenütt elég világosak a definíciók s míg némely fogalomnál, mint pld. a »jogok alanya«-nál közkeletű kitételek vannak, melyek ilyen alakjukban itt fölöslegesek, másutt pld. a »dolgozók közötti különbségek« magyarázata elégtelen. A jogi fogalmak magyarázata után érdekes és értékes fejezetek az urbériség eltörlése folytán beállott birtokrendezési eljárás és különösen a telekkönyv és a telekkönyvi eljárás részletes, praktikus leírása. Ez az, a mit a gazdálkodónak alaposan kell ösmernie. Nem mulaszthatjuk azonban el, hogy a telekkönyv közhitelességéről szóló passzusban rá ne mutassunk arra az esetleg kellemetlenségeket okozható hibára, hogy Gerlóczy szerint a telekkönyv adatai mindenben igazak és valóak, holott maga a telekkönyvi rendtartás mondja, hogy a telekkönyv a mívelési ágak és az igatlan terület nagyságának bizonyítékát egyáltalán nem képezi.

A III. a közjogot tárgyaló részben megösmerkedünk mindazon államjogi és közjogi fogalmakkal, melyeket nemcsak minden gazdának, de minden intelligens embernek ösmernie kellene, megtanulnia pedig nem a gazdasági tanintézetekben és akadémian, hanem a középiskolákban Ámde a középiskolák tananyagában. erről szó sincs, csak az ötödik elemi osztályokban és a leányiskolákban tanulják az »alkotmánytant.« Az érettségizett gimnázista, vagy kereskedelmi iskolát végzett pedig esetleg egyenesen az életbe lép ki, a nélkül, hogy fogalma lenne, kicsoda magyar honpolgár. A Magyarország és Ausztria közötti viszony tárgyalása vagy a középiskolák, vagy a nemzetgazdaságtan keretébe tartozik.

A legértékesebb, valósággal tanulságos és a mezőgazdasági jog ösmertetének gerinczét képező része a könyvnek a közigazgatási jog. Itt is megtaláljuk a tulhalmozott és ide nem tartozó anyagot, de megtaláljuk azoknak az intézkedéseknek és törvényeknek alapos ösmertetését is, melyek tudása nélkül a gazda csak tapogatódhatik a sötétben. A mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. törvény alaposan, utóbbi talán még sem elég részletesen taglalja. Gazdáinknál talán inkább a köteleességek nem ösmérése van jobban elterjedve, a mezőrendőrségi törvényt illetőleg és nem annyira a jogaik nem ösmérése. A gazdasági iparágaknak nyújtandó állami kedvezmények, a szövetkezetekről szóló törvények, a vízjogi szőlővédelmi, élelmiszer- és borhamisítás elleni, a gőmőlestermelés és állattenyésztés fejlesztésére szolgáló törvényes és rendeleti intézkedések, az erdő törvény állategészségügyi intézkedések, vadász- és halászat érdekében tett kormányintézkedések szükséges ösmertetését nyerjük. Nagyon helyesen egészen részletesen tárgyalja a gazdasági alkalmazottak és munkások érdekében tett intézkedéseket és intézményeket. A cseléd és gazda közti viszonyról szóló 1898. II., a kubikosokról szóló 1899. XII., a gazdasági munkás- és segélypénztárról

szóló 1900: XVI i törvényeket; a gazdasági munkásközvetítésről szóló rendeletet Ez a rész dönti el a könyv értékét és ez a rész valóban bőven és használhatóan van összeállítva.

A III szakasz a pénzügyi jog köréből különösen az adónemekkel foglalkozik.

A könyvhöz fűzött »Melléletek«-ben minden a gazdát érdeklő szerződések, szabályok, úrlapok mintái foglalhatók.

Minden összevetve a könyvet fölülte hasznosnak tartjuk nemcsak és nem annyira a gazdasági akadémiák és tanintézeti hallgatók számára, de különösen a gazdálkodóknak, a kik vitás esetekben fölvilágosítást, pörösködés esetén újmutatást nyerhetnek a könyvben jogaik érvényesítésére és kötelesegeik megösmerésére.

A könyvet melegen ajánljuk gazdáinknak. Ára 5 korona. Kapható Kassán, Rosa Viktor könyvnyomdájában. (Éb.)

A házi állatok okszerű téli takarmányozása. Kisgazdák részére írta *Szász István* m. kir. állattenyésztési felügyelő. A sűrűn nyomott s 23 lapra terjedő füzetben egyszerű szavakkal mondja el a szerző az okszerű takarmányozásról azokat a tudnivalókat, melyeket minden gazdaembernek tudnia kellene. Nálunk azonban a takarmányozás körül még mindig ősi állapotok uralkodnak és bár hihetetlennek tünik fel, de tényleg úgy van, hogy mi nem tudunk okszerűen takarmányozni. Rengeteg takarmányt elpocsékolunk anélkül, hogy eme pazarlásunkról tudomással bírnánk.

Minden tanács, minden szó, mely ezen állapotok megváltoztatását és jobb, helyesebb irány ismertetését, megkedveltetését czélozza becses előttünk, annál becsesebb pedig az olyan gyakorlatias utmutatás, mint a melyent szerző ezen füzetben nyújt a kisgazdáknak.

Az állattenyésztés helyes arányu felkarolásának hasznosságára utalva, elmondja szerző a főbb takarmányok termelésének és készítésének leghelyesebb módjait a zsombolyás és más gyakorlatias utmutatással kiegészítve. Helyes utmutatást ad a takarmányadagok kiszámításáról, a répa, pityóka és az abraktakarmányok helyes arányainak meghatározásáról stb. stb.

Magában véve egységesen ismerteti a kérdést szerző és teljes alaposággal adja meg a tanácsokat, minél fogva azoknak követését s a tanulságos füzet minél nagyobb elterjedését óhajtjuk. Kapható Nagy Küküllő vármegye közgazdasági bizottságánál. (=)

Háztartás. Kürthy Emilné szerkesztésében és az Athenaeum r. t. kiadásában havonként 3-szor megjelenő »Háztartás« a magyar gazdaságoknak egyetlen magyar lapja, mely a háztartás minden ágában utbaigazítást ad, helylyel-közzel képekkel magyarázva. A »Háztartás« bő szépirodalmi részét irodalmunk legkiválóbb művelői szerkesztik. Költemények, elbeszélések a legjobb írók tollából élénkítik a »Háztartás« tartalmát, és a mi szintén igen nagy érdeklődésre számít: a divat is szóhoz jut írásban és képen, ennek a maga nemében egyetlen lapnak a hasábjain. A »Háztartás« gyönyörű színes borítékban jelenik meg és előfizetési ára ¼ évre 4 korona. Mutatványszámot küld ingyen a kiadóhivatal: Budapest, Kerepesi-ut 54.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Körrendelet az 1893. XXIII. t.-cz. tárgyában. A hazai bortermelés érdekében kiváló súlyt helyezek arra, hogy a mesterséges borok készítésének és forgalomba hozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. t. cz. rendelkezései mindenki által, kivétel nélkül szigoruan megtartassanak.

Ennélfogva — tekintettel a szüret közeledésére — mult év július hó 28-án 7613/eln. szám alatt kelt leiratom kapcsában újból felhívom a Czim figyelmét arra, hogy a törvény hatósága területén lakó szőlősgazdák az idézett törvény, illetőleg a végrehajtási rendelet rendelkezései tekintetében kellőleg tájékozottassanak,

E czéllal — a mennyiben ezt saját törvényhatósága egyes községeiben indokoltnak tartja, — ha-

ladéktalanul intézkedjék az iránt, hogy az érdekeltek, saját érdekükben, a legkiterjedtebb módon leendő közzététel /: hirdetések, kidobolás, stb /: útján, mindenesetre még a folyó évi szüret megkezdése előtt különösen arra figyelmeztetessenek, hogy a bortörvény /: 1893 évi XXIII. t. cz. /: és az ennek végre hajtása tárgyában a kereskedelemügyi miniszter ur által a belügyi és pénzügyi miniszter urakkal, valamint velem egyetértőleg 53850/97. szám alatt kiadott rendeletem értelmében a mustba vagy a borba, ugyszintén a már kész, kiejert törköly borba vizet keverni, bármi csekély mennyiségben is, feltétlenül tilos, még akkor is, ha ezt maga a vevő kívánja; továbbá tilos a természetes bornak a törkölyborral vagy gyümölcsborral való összekeverése /: össze házasítása /: is.

A víz használata csak a törkölybor készítésénél van megengedve, de ott is csak az idézett végrehajtási rendeletben körülírt megszorítással.

Egyszersmind figyelmeztetendők az érdekeltek arra is, hogy aki a fenti tiltott módon készített vagy kezelt bort forgalomba hozza vagy eladja, az az 1893: XXIII. t. cz. értelmében 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik, a ki pedig a bort maga vizezi, vagy más tiltott anyagokkal kezeli, vagy a természetes bort törkölyborral vagy gyümölcsborral összekeveri, az mint mesterséges bor készítője, 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel és ezen felül még 2 hónapig terjedhető elzárással büntetettik, s ezen kívül az illetőktől a tiltott módon kezelt borok még el is kobzandók.

Felhívom a Czimet, hogy e tárgyban tett intézkedéséről s ennek miként történt végrehajásáról hozzám jelentést tegyen. Darányi s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetés megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Ötszázharminczöt uj m. kir. állatorvosi állásra hirdet pályázatot a földmivelésügyi miniszter. Az 1900. XVII-ik t. cz. alapján történik ez, mely törvény államosította az állatorvosi állásokat az igazgatás egész vonalán. Ez uj m. kir. állatorvosi állások a VI., VII., VIII., IX., X. és XI. fizetési osztályokba vannak sorozva, az ezen fizetési osztályoknak megfelelő illetményekkel s m. kir. állategészségügyi főfelügyelői, felügyelői, főállatorvosi és állatorvosi ranggal Ezenkívül a pályázat m. kir. állatorvos-gyakornoki állásokra is szol. Ez állásokkal évi ezer korona segélydíj jár A pályázat feltételei az 1883. I. t.-cz. 1. §-ában megjelölt általános feltételeken kívül: 1. állatorvosi oklevél, 2. állatorvosi tiszti-vizsga. Ez utóbbi lételére azonban halasztás nyerhető. Sőt azoktól, akik hatósági szolgálatban öt évi állatorvosi gyakorlatot képesek felmutatni, nem is követeltetik. Azoknak, a kiknek jelenlegi állatorvosi állását az említett törvény államosította, vagyis a kik valamely I. vagy II. foku hatóság mellett működtek, pályázniok, illetve jelentkezniök kell, különben állásukról és nyugdíj-igényükről lemondottnak tekintetnek s a törvény átmeneti kedvezményeitől elesnek. E kötelezettség csak Budapest székesfőváros állatorvosaira nem terjed ki, mivel ott jövőre is a főváros szolgálatában maradnak az állatorvosok. Azokra nézve, akik jelenleg nem ily állásban vannak, a pályázat szintén nem kötelező.

Minden pályázó kijelentheti abbeli óhaját, hogy hová akar beosztatni. Ez óhaj, a mennyiben a szolgálat érdeke megengedi, figyelembe is fog vétetni, a mi kétségtelenül nagy előny azokra nézve, a kiket családi vagy vagyoni érdekeik valamely helyhez kötnek. Pályázni október hó 15-ig lehet. Azok, a kik jelenleg s közszolgálatban állanak, a törvényhatóság első tisztségviselője útján, a kik pedig nem állanak közszolgálatban, közvetlenül a földmivelésügyi miniszterhez kell, hogy beadják a születési és egészségi bizonyítvánnyal, állatorvosi oklevéllel s esetleges egyéb bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket.

— **Megbízás.** A földmivelésügyi miniszter elrendelte *Csérer Lajos* kolozsvári komlótermelési szaktanárnak, hogy Kolozsmegyében a gazdasági vándor-tanári teendőket is végezze.

— **A kolozsmonostori (Kolozsvári) m. kir. gazdasági tanintézet 1900—1901. tanév téli félévére** a beiratások október hó 1—8 ig történnek.

Felvételi feltételek: 16 éves kor, VI. gymnásiumi, VI. real iskolai, vagy VI. polgári iskolai osztály végzése, (a polgári iskolai bizonyítvány általános »jó« eredményt kell, hogy tanusitsion). A kik érettségi bizonyítvánnyal bírnak és legalább egy évi gazdasági gyakorlatot tudnak bizonyítani, miniszteri engedéllyel azonnal II.-ik tanévre vehetők fel. Nagykorú férfiak, avagy főiskolák hallgatói vendéghallgatók gyanánt vehetők fel és oklevelet is kaphatnak az előirt feltételek mellett. A beiratásra személyesen kell megjelenni, a ki ebben akadályozva van, az igazgatósághoz címzett levélben kell, hogy kérje a felvételt. Az iskolai bizonyítványon kívül felvételtkor bemutatandó a keresztleveél és az újratöltési bizonyítvány. Október hó 8-án tul 20-ig az igazgatósághoz címzett folyamodással történhetik a felvétel, ezen időn tul október 31-ig a földmivelésügyi m. kir. miniszter nrhoz kell folyamodni felvételtért.

Beiratáskor fizetendő díjak: tandij 20 kor., biztosíték 10 kor., olvasókori díj 4 kor., segélyegyleti díj 1 kor., kerti eszközökre 8 kor., tankönyvekre 16 kor., lezckekönyv és bélyegre 90 fill. (Uj belépők esetleg tüszöltő zubbonyra 16 kor.) A vendéghallgatók a szabályzatban előirt látogatási díjat (tantárgyanként 8 kor.) fizetik.

Bármely kérdésre készséggel ad felvilágosítást a tanintézet igazgatósága.

— **Komlótermelés.** Darányi miniszter előtt a magyar komlótermelés a legárvább gyermeke volt a gazdasági kormányzatnak, mig ujabban gyakrabban nyúl ezen fontos művelési ág hónalja alá, így legujabban a segesvári komlóvásár céljaira nagyobb segélyt engedélyezett, s az idei tavaszon is több ezerre menő ingyen komló dugványt osztott ki a szegényebb termelők közt; azt is czélozván ezzel, hogy a hazai kertekben egységes fajták terjedjenek! De hogy valaki folyton figyelemmel tartsa a magyar komlótermelést még 1898-ban szervezte Kolozsvár székhelylyel a komlótermelési vándortanári állást. Az elmúlt termelési évben imént említett a következő működést fejtette ki a miniszterium időnkénti rendelkezései alapján: Márczius hónapjában a Küküllővidék népies komlótermelői között tartott előadásokat, áprilisban a marosvölgyi komlóskertekben mutatta be gyakorlatilag a metszést, májusban a nyári munkában oktatta ki a bánati s alföldi termelőket, júniusban a felső-magyarországi komlóskerteket szemléltette meg, ugyanekkor a jelesebb lengyel s morva komlóskertekben bővítette szakismereteit, júliusban dunántuli telepeken vezette be a komlószedést s szárítást, aug.-ban Kisküküllő kertjeiben folytatta útját s az algyógyi földmives-iskolán összegyűlt erdélyi néptanítókat oktatta ki a komlótermelésben, szeptember havában pedig az értékesítés ügyét mozdította elő irodájából. de mint szakértő a segesvári vásáron is jelen volt. Kezdeményezésére az ország 30 termelője végzett műtrágyákkal komlótermelési kísérletet: a melyeket az egész év folyamán ellenőrzött s ugyancsak iniciatívájára épített ez évben egy termelő mesterséges szárítót, legutóbb pedig a kolozsvári kiállításon az erdélyi komlótermelést mutatta be.

— **Államsegély.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter 44237. sz. a kelt rendeletével segesvári komlószövetkezetnek ez idei évben Segesvárt rendezendő komlóvásár támogatása végett 1200 kor. államsegélyt utalványozott.

— **Segesvári komlóvásár.** E hó 18, 19, 20-án tartott meg az idei segesvári komlóvásár, melynek rendezője a segesvári komlószövetkezet volt. Tekintve, hogy Európaszerte csak ½ termés volt, mig nálunk elég jó s finom minőségű volt a termés, mégis a vásár ezuttal sem vezetett sikerre, mert a termelő-

szövetkezet tagjai közül sokan perhorreszkáltak az érdekközösség eivét s a szövetkezet keretén kívül, már előbb adták el komlójukat, így a vásárra már kevés portéka került, s a külföldi vevők is előbb elégették ki szükségletüket úgy, hogy a vásárra már alig kínáltak árt! Feltűnt, hogy éppen a segesváriak siettek az eladással, s így alig érdeklődtek a vásár iránt, a melyen pedig oly jeles termelők is megjelentek, mint Br. Kemény Gejza, gróf Haller János, br. Kemény Béla és Pál, dr. Issekutz Viktor, Thorotzky Lajos, Macskássy András, stb. A földmívelési kormány a komlótermelési szaktanárt küldötte ki a vásár megfigyelésére, melynek költségeire 1200 korona államsegélyt utalt ki. A vásáron 4-5 külföldi kereskedő s egy kisebb hazai sörgyáros jelent meg, mint vevő. Az egyetlen tisztviselő közül csak az ügyvivő alelnök volt jelen az első nap. Eladások alig történtek, az árkinálat 160—240 korona volt, de kötés az első két nap nem történt. Csodálatunkat fejezzük ki, hogy akkor, a midőn a világgazdasági konjunkturák nekünk kedvezőek, s az állami támogatás sem szükmarku, egyes körök indolecziája folytán a 4-ik segesvári komlóvásár is csak kísérlet maradt!

— **Gyapjuválság és határidőüzlet.** A „Neue Freie Presse“, ez a szolgálatkésző börze is elismeri egy a jelenlegi gyapjuválságról közölt cikkben, hogy semmi kétség az iránt, hogy a nyers gyapjupiaczon beállott óriási áresést at antwerpeni gyapjuhatáridőüzlet alapján a baissierek által óriási nagyságú bianco kötések piacra dobása okozta. A határidőüzleten rengeteg nagyot estek az árak a készület rovására. Hogy volt-e alapja ennek a pusztító áresésnek, azt még most nem lehet megállapítani. Bizonyos csak az, hogy a contremín győzött. A „Neue Freie Presse“ szerint Antwerpenben egy börzenapon a fésűs gyapjuban eszközölt kötések mennyisége nagyobb volt, mint a mennyit az egész világ fésűs gyapjujuhászatai egy egész év alatt produkálni képesek. A bécsi börzelenek emez állításai éles ellentétben állnak a börze védőinek ama véleményével, mely szerint a határidőüzlet az árakra szilárdítólag hat, az ipart előre nem látható áresések ellen biztosítja, az árhullámzást enyhíti és kiegyenliti. Ezt a teóriát a tények megint egyszer alaposan megczáfolták.

— **Új marhalevelek.** Az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló törvény életbe léptetésével egyszermind a marhalevelek is új változáson mennek át. A törvény 37. §-a az 1887. évi XLV. t.-ozikk 16 §-ának második kikezdését hatályon kívül helyezi s a marhalevel bélyegilletéket úgy emeli föl, hogy 2 évesnél idősebb ló és szarvasmarha után darabonként 20 fillér, 2 évesnél fiatalabb ló és szarvasmarha, valamint korukra való tekintet nélkül minden öszvér és számár után 12 fillér, juhok, kecskék és sertések első darabja után 4 fill., minden további darab után 2 fill. bélyegilleték állapították meg s ennélfogva 1901. évi január 1-ével új kincstári marhalevel őrlepkat kell forgalomba hozni. A jelenleg forgalomban levő őrlepkák alig 8 hónapig lesznek érvényben. Nehogy az új marhalevel-őrlepkák forgalomba hozatala alkalmából a mostani őrlepkák nagy mennyiségben kerüljenek megsemmisítés alá, a pénzügyminiszter rendeletileg intézkedett, hogy az év utolsó hónapjaiban csak annyi őrlepkát bocsáttassék forgalomba, mennyi az év végéig a tényleges szükségletnek körülbelül megfelel.

— **Milyen rézgáliczot szaban forgalomba hozni?** A földmívelésügyi miniszter a kereskedelemügyi és belügyi miniszterekkel egyetértőleg ujabban elrendelte, hogy f. é. szept. 15-iktől kezdve rézgálicz elnevezés alatt csak oly készítmény hozható forgalomba, a melyben legalább 98% kristályos kén-savas réz foglaltatik. E szerint legfeljebb 2%-nyi idegen anyag (nedvességtartalom, vasvegyületek stb.) jelenlétét engedi meg a rézgáliczban, mely ha több lenne: a rézgálicz

hamisítottak tekintetik és az idevágó megtorló intézkedések alá esik.

— **Vételre kerestetik nagyobb szükséglet kielégítésére káposzta, áfonya, gomba és mindenféle gyümölcs.** Ajánlatok „Tránsilvania“ konzervgyárhoz, Dévára küldendő. (418.)

— **Elismerő oklevelet** kaptak a tenyészkiállítás alkalmából *Fuchs és Schlichter Első magyar teigazdasági gép- és eszkögyára Budapestén* nagyszabású teigazdasági gép- és eszközkészítéseért, minek közlését ezennel pótoljuk, a mennyiben fentnevezett céget legutóbbi közleményeinkben a kitüntetett sorából kifelejtettük. (416.)

— **Arankamentes, plombozott lóheremag tisztán kapható a »Koloszvári Takarékpénztár és Hitelbank áruraktárának vezetőségénél, Kolozsvárt vasúti-állomás mellett.«** Minden megkeresés e címre intézendő és pedig idejében, hogy a raktárnak legyen alkalma és ideje a kellő mennyiség kiállítására. (2.)

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVÁRT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltóköcsönöket nyújt és **BETÉTRE 5½ SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

(412.)

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

A kereskedők kongresszusa.

Sem ellenszenvesen, sem közönyösen nem nézhetjük mi gazdák a miskolczi III. kereskedelmi kongresszust. Érdeklődéssel kell a kereskedők kongresszusa elé nézni, megvigyázni vitájukat, számbavenni határozataikat. A kongresszus kimondott célja nem a támadás, hanem dönteni a program ama legfontosabb pontja fölött, mely a kereskedők szervezkedését tüzte ki. És ez ellen a szervezkedés ellen nekünk gazdáknak sem lehet semmi kifogásunk. Sokkal könnyebb lenne az érintkezés egy az egész ország kereskedőiből összeálló szervezettel, mint az egyesekkel, a kik természetesen nem annyira a nemzetgazdaság közös szempontjából, mint inkább külön egyéni érdekük szemelött tartásával ohajtották a közgazdaságot intézni. Egy örvendetes jelet mindjárt a kongresszus első napján regisztrálhattunk s az az, hogy a kongresszusi tagok zöme egyetértett az elnöknek, *Lánczy* Leonak ama kijelentésével, melyek a mezőgazdaság és kereskedelem szolidaritására vonatkoznak.

„Világosan és félre ismerhetetlenül ki akarom mutatni, hogy a magyar kereskedelmi osztály tiszta és erős tudatában van annak, hogy minden egyes tagjának, valamint az összegnek jóléte és gyarapodása elválaszthatatlanul össze van forrva a többi kereseti osztályoknak virágzásával és gazdagodásával. Mi meleg rokonszennel kísérünk minden állami és társadalmi akciózt, a mely a mezőgazdaságnak jóvelmezőbb és belterjesebb fejlődését a mezőgazdasági hitelnek egészséges alapra való fektetését s általában a mezőgazdaság művelőinek boldogulást és megerősödését szolgálja. Mi, kereskedők — még az általános, nemzeti és országos érdeken kívül — a saját különleges szempontunkból is a mezőgazdasági érdekekkel szolidaritásban levőknek érezzük magunkat.“

Ha ilyen szellem fogja az első napon megalakult *kereskedelmi testületek országos egyesületét* áthadni, akkor csak örvendhetünk a megalakulásnak, ha a *Lánczy* Leo munkás álláspontja és nem a *Sándor* Pál harcziassága fog abban dominálni, ekkor hasznos együttműködésre van kilátás a kereskedelmi testületek egyesületével, ellenkező esetben áldatlan, folytonos és erős harc lesz a következő, a melyben, hogy nem a régóta szervezkedett gazdatársadalom lesz a győzött fél, azt biztosra lehet venni.

A kongresszuson *Sugár* Ignác kereskedelmi kamarai másodtitkár előadta *Matlekovics* vámpolitikáját. Azt természetesnek tartjuk, hogy egyoldaluan a kereskedők szempontjából taglalta a jövő vámpolitikájának kérdését, de az ellen magában a kongresszusban nagyon helyesen erős ellenzés támadt, hogy az eltörölt örösi kedvezmény tengeri kigyóhoz hasonló kérdését újra fölvevessék és vitassák.

Ami minket gazdákat a kongresszus tárgyalásából még különösebben érdekel, az a *Szabó* Endre indítványa, melyben a hitel- és fogyasztási szövetkezeteknek a kereskedelemre gyakorolt káros hatását fejtegette és azt indítványozta, hogy a pénzügyminiszter fölkezdő arra, hogy a fogyasztási szövetkezetek ne részesüljenek adókedvezményekben, hanem a III. oszt. kereseti adó alá vonassanak. A kongresszus elfogadta az indítványt és ezzel nyilvánvalóan szemelől tévesztette a szövetkezeteknek valódi célját. Nem a kereskedelem, hanem annak csak egyes kinövései ellen irányulnak a fogyasztási szövetkezetek. A kereskedelmi kongresszusnak pedig semmi oka sincs a kereskedelem emefattyuhajtásával azonosítani magát. Foglalkozott még a kongresszus az adóreform, az iparpártolás kérdésével s a polgári pörös eljárás reformjával.

—v.

Budapesti gabonatözsde.

Szeptember 20.
Amerikában fedezések egyre emelik az árakat, a melyek tegnap 1 és egynegyed centtel javultak. Berlin is 1—1 és egynegyed márkás árjavulást jelentvén, a gabonajegyzések nálunk is valamivel drágultak, de a forgalom állandóan csekély maradt.

Készaruüzlet.

A készaru ma szilárdabb irányzatot folytatott, mint a határidők, 5 sőt 10 fillérral magasabb árakat is lehetett elérni az eladásra került 70,000 q. buzaárt. A legmagasabb ár 8 kor., a legalacsonyabb 7-10 kor. volt.

Egyéb gabonák közül 5600 q. tengeri 6-42 és fél — 6-47 és fél K.-án, több tétel árpa 5-90, szeb 5 10—5.45 és 3500 q. rpsz 6-80—7-05 K.-án került eladásra.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (szept. 20-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsanként K-tól	12-00—13-60	K-ig.
Rozs	11-20	12-00
Zab	08-40	08-80
Kukoricza	11-20	11-00
Széna	4-60	05-80
Burgonya	7-80	—

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősége Kolozsvárt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékos, nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százalékos évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árforlyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékos és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékre és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyerevénykötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Feladás szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

1900. párisi nemzetközi kiállítás jury tag

KÜHNIE E.

GAZDASÁGI GÉPGYÁRA MOSONBAN.

(Blakult 1856.)

Ajánlja a jelenlegi időnyre: rostáit, magtárszelelőit és konkolyválasztókat. —

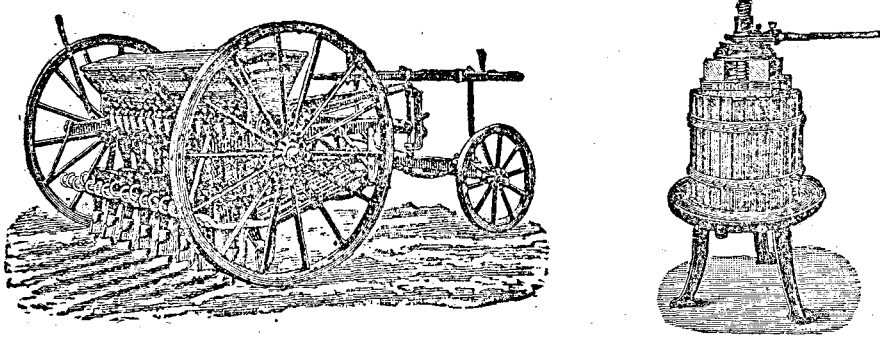
Uj! „Diadal“ rosta és Kayser-féle centrifugális gabonaosztályozó.

Hirneves „HUNGÁRIA DRILL“ meritő rendszer,
sorvetőit: „MOSONI DRILL“ toló-vető rendszer,
„JUBILEUM DRILL“ kis gazdáknak.

Legjobb Sack-rendszerű ekéit, egyes, kettős és hármas ekéit, a híres és rendkívül kedvelt Laacke-féle boronáit, rétre és szántóföldre és hengeret.

A szüreti időnyre: borsajtóit különböző nagyságban és szőlőzuzóit legjobb minőségben.

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körut 57/a. (386.)

Központi nagy áruház!

KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvárt, belhid-utca 24. (a m. kir. posta-palota mellett.)

Hazafiak!

Üzletünknek 30 év óta megszerzett jó hírnevét továbbra is fenntartani óhajtuk, dacára hogy az általános árfelemelés bekövetkezett. Üzletünkben még a régi jutányos árban szolid kiszolgálás mellett minden kézmű, rövidáru, vásnak belések, czipó, kalap és gyermekjáték kapható és iparkodunk a külföldi árukat honi készítménnyel kicserélni.

ÁRJEJYZÉK: (383.)

frt kr.		frt kr.	
egy m. uj minta jó mosó karton	16	egy pár fényes zergebőr kivágott	
„ „ uj minta francia kreton	24	női czipó	1,45
„ „ uj minta francia atlasz-szatín	35	„ „ lakkbőr kivágott női czipó	1,85
„ „ ruha-szövet	28	„ „ lakk kivágott női czipó	1,70
„ „ 120 cm. széles divatos		„ „ magas czugos női bőrczipó	2,35
ruha-szövet	44	„ „ magas czugos zergebőr	
egy vég rumburgi vászon	5,50	női czipó	3,40
„ gárnitura 6 személyre kávésteríték	1,40	„ „ czugos férfi bőrczipó	2,55
„ gárnitura 6 „ damaszteríték	3,50	„ „ czugos borjubőr férficzipó	3,30
„ garnit. 2 ágy 1 asztal bordó terítő	4,80	„ „ czugos lakk férficzipó	4,60
„ pár bordó ablakfüggöny	1,35	„ „ hegyászó lakkb. férficzipó	5,20
„ darab fehér féli sifon-ing	95	„ „ magas gomboló női bőrczipó	3,30
„ darab női ing	85	„ „ magas fűzős női bőrczipó	2,50

Nagy raktár zsebro-bőrből, különleges férfi és női kivágott gombos és magas fűzős czipó-árakban. Monogrammok és himzésekhöz legújabb minták jutányosan előnyomattanak.

KOHN LAJOS és TÁRSA

Kolozsvárt, belhid-utca 24. (a m. kir. posta-palota mellett.)

Fischer Lipót

kemigráfiai műintézete

Budapest

Kossuth Lajos-utca 15. sz.

Klisék

mindennemű nyomtat-

vány képes illusztrált kiállítás

számára a legutányosabb árakon vál-

lattatnak és a legkülönböztetebben

készíttetnek el.

Vidéki megrendelések

is pontosan

eszközölletnek.

(415.)

Magasabb qualificatióval és megfelelő gyakorlattal bíró gazdasz főtiszt, igazgatói vagy más bizalmi állást keres. Időszaki megbízásokra is reflektál.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet

BUDAPEST, Ferencz-körut 30.

241.) Biztosításokat elfogad:

Iovak és szarvasmarhák

elhullása következtében beállott káresetek megtérítésére.

Kártérítési igénye fennáll:

ha közönséges és járványos betegségben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá, ha a szövetkezet kényszerűvágást kénytelen elrendelni.

A díjak rendkívüli mérsékeltek.

Cselédállatok biztosítása (járvány ellen is 1 1/2 % díj mellett)

4000 holdas bérelt birtokomba keresek egy ügyes, alkalmas, főleg erélyes **gazdatisztet**, de csakis erdélyi gazdát.

Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal nyújt 417. sz. alatt. (417.)

Gyümölcsfák??

dús választékban

bogyógyümölcs cserjék, spárga-gyökér, vadszőlő, kosár- és kötő-fűzfa stb.

Legjobban és legolcsóbban kaphatók: (414.)

CASPARI FR. és TÁRSAI

kitüntetett faiskolájából Medgyesen. (Nagykükkülő megye.)

Árjegyzék ingyen és bérmentve!

A legjobb és legolcsóbb

FAKONSERVÁLO SZER

most és marad is a már 20 év óta kipróbált

Avenarius-féle szabadalmazott

CARBOLINEUM

Részletes leírások és utmutatások ingyen és bérmentve.

AVENARIUS R.

Carbolineum-gyára Amstetten.

Iroda: Bécs, III./I. Hauptstrasse. (383.)

Az intézet élén állanak:

báró Sztojanovics György, földbirtokos, elnök, Ambrózy Gyula, földbirtokos, gróf Bethlen András, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, dr. Bély László, országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, báró Jósika Gábor, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos, báró Nyáry Béla, es. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, Ráday Gedeon, földbirtokos, dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank részv.-t.“ gazdasági tanácsosa, dr. Tetéleni Armin, ügyvéd, Tahy István, es. és kir. kamarás, „Pestmegyei gazdasági egyesület“ alelnöke, földbirtokos, Zaleski Jenő, földbirtokos, dr. Pajor Ignác, földbirtokos, intézeti igazgató, igazgatósági tagok.

Felvilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynőcségek.

Fairbanks mérlegek a legtökéletesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százados rendszerűek, tolosúlyos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és környű kezelésüknél fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitűnőbb mérlegek.

Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és raktári mérlegeinket

czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetüknel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánljuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasutra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. czimzandők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

**FAIRBANKS
MÉRLEG és GÉPGYÁR**
részvény-társaság
BUDAPEST,

Andrassy-út 14.
Gyár: Külső Váci-út 156.

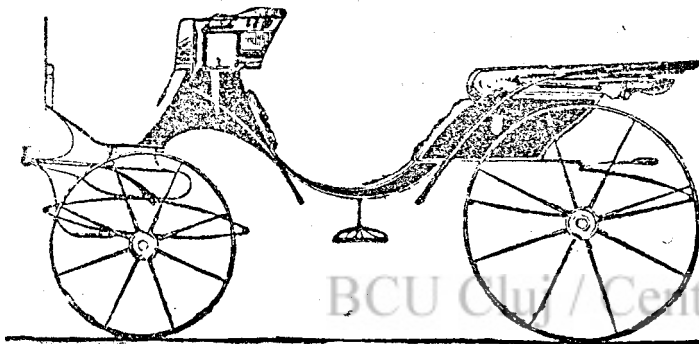

(262.)

Az erdélyi kocsi gyárosok közt a legnagyobb kitüntetést nyerte jó és versenyképes munkájáért a résztvevő kiállításokon.

Udvari és Társa (kocsi gyártók)

Kolozsvárt, Hidő-utca a „Zöldfa” vendéglő mellett.

Nagy kocsi gyártó üzletünket a nagyérdemű közönség becses figyelmébe ajánljuk. Készítünk: mindennemű ruganyos fényüzési kocsikat; elvállalunk nyerges (szatler) és fényező munkákat a legjutányosabb ár mellett. (398.)

Megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközölünk.

Raktárunkon mindig nagy készletet tartunk megtekintés véget s a nagyérdemű közönség rendelkezésére állunk.

Nagybecsű pártfogását kérve

Telefonszám: 339.

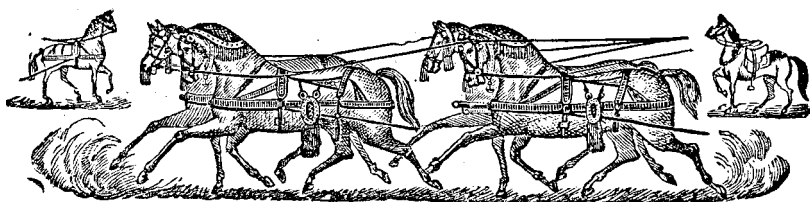
tisztelettel

Udvari és Társa kocsi készítőik.

Első alföldi legnagyobb kocsi gyártó telep.
Számos kiállításon arany éremmel kitüntetve. (371.)

Ifj. Hodács János kocsi gyártó
Szeged, Kistisza-utca 4. szám.

— Üri kocsik nagy választékban raktáron. —
Képes árjegyzék kívánatra ingyen, bérmentve.
Megrendelések hintók átalakítására és fényezésére pontosan teljesítetnek.

BENYOVI TS ISTVÁN szijgyártó üzlete

KOLOZSVÁRT, Wesselényi Miklós-utca 16. (Angol Királynő szállodával szemben)

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy a mai kor igényeinek megfelelően berendezett

szijgyártó üzletemben

bármilyen nemű szakmához tartozó tárgyak és választékban, szabott és jutányos ár mellett kaphatók.

Megrendeléseket magyar, német, francia, angol minta szerint, rajz vagy fénykép után elvállalok, a legkülönlegesebb kívánalmat kielégítőleg, helyben vagy vidéken, a legpontosabban kitűnő és tartós előállításban, olcsón teljesítek; ugyszintén javításoktat is.

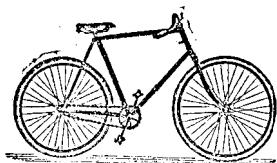
Kiváló tisztelettel

(355.) **BENYOVI TS ISTVÁN**

szijgyártó.

— Vidéki megrendeléseket, ugyszintén javításokat gyorsan, pontosan és legjutányosabb árban teljesítek. —

Honi saját gyártmányu varró-gépek.

**ERDÉLY LEGNAGYOBB
Kerékpár és
Varró-gép
raktára.**

Szakcszerű kerékpár és varró-gép javító
mechanikai műhely.

Bernáth Ede Sándor KOLOZSVÁR.

a magyar kir. posta- és táviráda szállítója.

Raktáron tartok mindenfajta varrógépet.

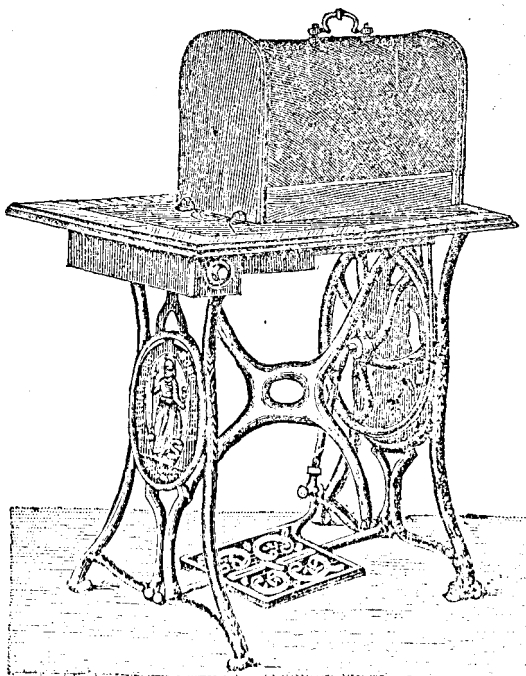
Gépcím azon alkatrészei, melyek egyáltalában hazánkban gyártatnak, mind honiak, salát nevem alatt hozom azokat forgalomba s azok jóságáért 5 évig felelek; ez idő alatt teljesen díjtalanul javítom azokat vidékről is.

Gépcím igen előnyös havi részletfizetés mellett adom el, a régit becserelem.

Géprészek, olajok, a legjobb tűk készletben.

KERÉKPÁROK (378.)

az összes világhírű bel- és külföldi gyártmányok.

NAGY JAVÍTÓ MŰHELY.

Vevőimet saját gépemen és nagy zárt iskolában meg is tanítom.

Sürgönczím: Bernáth gépraktár.

Telephon szám: 412.

Kwizda-féle Korneuburgi marha táppor.

Mértékletességi gyógyszer lovak, szarvasmarhák és juhok számára. Már 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van étvágytalanság, rossz emésztés ellen, valamint teheneknél a tej javítására és a tejhoram fokozására. Egész skatulya ára K. 1.40, fél skatulya ára 70 fillér. Csak akkor valódi, ha a fenti védjegyvel van ellátva. Kapható az összes gyógyszertárakban és drogueriákban. (328. II.)

Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, román királyi és bolgár főhercegi udvari szállítóval,

körgyógyász Korneuburg, Bécs mellett.

HOTTER F. J. R. Szt.-József gyógyszertára a sz. Józsefhez Bécs. XII 2., Schönbrunner-strasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

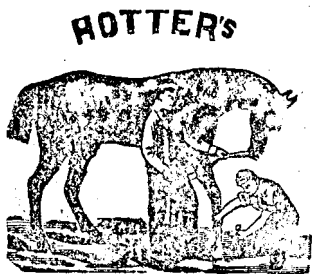
1/2 palack fit 6— 1/2 palack frt 3.50.
Eltávolít mindennemű kinővést és zsíros testtapadékat, anélkül, hogy a szőrt tönkre tenné. Etősíti a metamódott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv mindegy gyulladástól; különösen bevált epcbajoknál, csülökdagasztoknál, patabütyköknél, vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, dagasztoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

Hotter-féle Agril táppora

lovak és szarvasmarhákknak, 1 csomag 80 kr.
Kitűnő potlek a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/2 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
Felülmulhatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitűnőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerrel által hatásukban el nem értek. Raktárák a gyógyszertárakban és drogériákban.

Főraktár: **Dr. BUDAI EMIL** városi gyógyszertárában Budapest városház-ter, **Dr. Egger Leó** és **Egger J. Nádor** gyógyszertárában Budapest, VI. Váci-körút 17. és **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszertárában Budapest VI. Király-utca 12. (3-4.)

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öregkorig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradalmakra és vontatásra képesíti. A túleröltetés következményeinél, bénulás, szaggatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmazatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1 kiló frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitűnően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr.

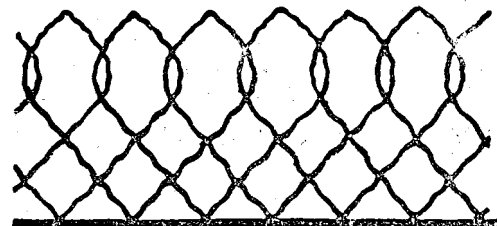
Lovaknál mindennemű kólíka és hügy felakadás, szarvasmarhákban pedig puffadás ellen alkalmazandó.

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonat és szira-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, ugymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világsági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, athányórosták, szén, koks, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő s löherosták Backer-féle rosták és egyebféle használatra vas-, réz- és czinszövetek. Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tuskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátrácz), sodrony-lábtörők. Képes árjegyzekkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálak. (339.)

REPCZE ELADÁS

A fogarasi m. kir. állami ménesbirtok igazgatósága **foljó évi szeptember hó 26-án délelőtt 11 órakor** tartandó zárt írásbeli ajánlati tárgyalás útján

355 q őszi repczét
9 q tavaszi repczét bocsát eladásra.

Eladási feltételeket és repcze mintákat kívánatra küld az igazgatóság.

Budapest, 1900. augusztus hó.

(405.)

Földmivelésügyi m. kir. Minster.

Szőlősajtolók és szőlőzuzók

bevált legjobb szerkezet, kitűnő kivitelben, kevés erőszükséglet mellett

nagy munkaképesség.

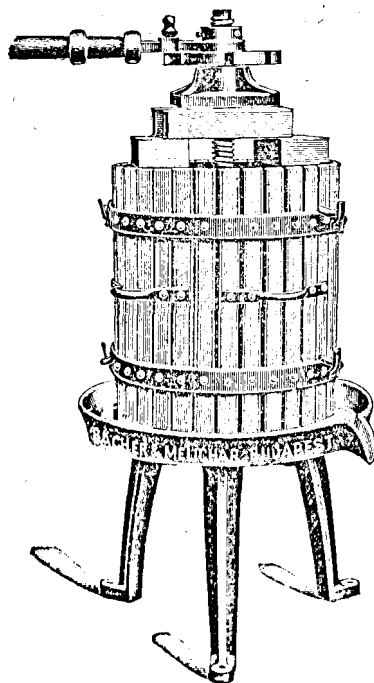
Olcsó ár és kedvező feltételek mellett ajánl

SZÜCS ZSIGMOND

BUDAPEST,

VI. ker., Nagymező-utca 68. szám.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

GENG ÁKOS

vízvezeték és csatornázási vállalat épület- és műlakatosság,

techikai műhelye

Kolozsvárt, Szentlélek-utca 4. sz.

Kitüntette a párizsi f. academia levelező tagságával ipari ujtásokért

diszerezzel 1892.

Sürgőnyezim: GENG. (379.) Telefon: 298.

Mindennemű vízvezeték és csatornázási munkálatok, fürdőberendezések, angol szagmentes ürszékek.

Magán vízvezetékek berendezése gyárak, gazdaságok stb. részére. Világítás és fűtési berendezések, épület- és műlakatos munkák, vas szerkezetek, vasrácsok, villámhárítók, villamos berendezések, telphonok, villany világítások, elektromos accumulátorok stb.

Acetylen világító készülékek, calcium karbiol.

Kitűnő minőségű slavoniai

Tölgymakkot

nemkülönben mindenféle erdészeti magot ajánl a

„Magyar magpergető gyár, Faragó (411.) Béla Zalaegerszegen.”

Minden kiállításon kitüntette, legutóbb: Párisban ezüstéremmel.